

Festes i tradicions

El Berguedà és una comarca rica en festes i tradicions. Des de la complexitat de la Patum de Berga fins a la senzillesa de l'aplec a la Capella del Remei, de Cal Castanyer (Avià), un llarg reguitzell de manifestacions d'indole ben variada solquen aquestes terres al llarg de l'any. Seguint el pas de les estacions, i sense voler ser exhaustius, n'esmentarem unes quantes.

Primavera

Les caramelles són presents gairebé en tots els pobles de la comarca, amb cançons i balls que recorren carrers, places i masies. Així, el diumenge i dilluns de Pasqua, a Serrateix, dansen un Ball de Cascavells. Aquestes diades, també floreix una gran quantitat de petites obres d'art en forma de *mones* (sobretot a les pastisseries de Berga). El diluns de Pasqua, a Montclar, celebren la processó de Sant Sebastià, i el tercer diumenge d'abril, a Sant Feliu de Lluelles (Montmajor), la festa major, amb el típic Ball de Cascavells. Sant Jordi, comú a la majoria de pobles, se celebra a Gironella i especialment al poble de Sant Jordi (Cercs). Segueix Sant Marc, amb la xocolatada a Queralt i la truitada a Falgàs (la Pobla de Lillet).

A Berga, el primer de maig se celebra la fira més important de la comarca. Amb data de concessió de l'any 1547 per Carles V, actualment és dedicada a la maquinària. El dia 3 d'aquest mes, a Figols Vell, fan la festa dels Apòstols (sant Felip i sant Jaume), i el dia 8, a Gisclareny, hom va a Sant Miquel de Turbiàns a recollir el panet. La cargolada del Roseret ha passat de Sant Salvador de la Vedella a Sant

Jordi, i el tercer diumenge de maig es pot anar a festa major a Gargallà. Per Quinquagèsima, durant la festa major «petita» de la Pobla de Lillet, el dilluns al santuari de Falgàs es balla la Dansa de Falgàs i les corrandes, mentre que a Puig-reig també fan festa major.

El 13 de juny, sant Antoni de Pàdua, a l'Espà, hi ha un aplec durant el qual es reciten els Miracles de Sant Antoni.

A les portes de l'estiu, i a vegades dintre, la Patum s'ensenyoreix de Berga. Mentre el tabal escampa el seu so muntanyes enllà per anunciar el Corpus, als berguedans d'arreu del món, a la plaça de Sant Pere, els Turcs i Cavallets, les Maces, les Guites, l'Àliga, els Nans Vells, els Gegants Nous i Vells, els Nans Nous, els Plens i el Tirabol, tots fan salts i dances.

Q. C. S. i J. P. C.

El concurs internacional de gossos d'atura és una de les festes més populars i conegudes del Berguedà.

Arrel / Informe Berguedà

Estiu

Sant Joan se celebra especialment a Castellar de N'Hug, a l'ermita del Cornudell, juntament amb Sant Pere, que reparteix claus a l'aplec de Madrona (Berga), encenen focs arreu. Per aquestes dates solen començar les festes i revetlles de carrer, al mateix temps que l'orxata artesanal es consumeix a gavadals.

El tercer diumenge de juliol, al Pla de Campllong (Castellar del Riu) es convoca la Diada Nacionalista del Pi de les Tres Branques, i un diumenge després l'aigua mulla els Elois a Berga i la colònia és repartida durant el Ballet d'Adéu, a la plaça de Sant Joan, mentre a Sant Jaume de Frontanyà el dia 25 fan festa grossa.

A l'agost, el dia 3, és festa major a Bagà i Biure; el dia 6 a Viver i Serrateix hi ha la processó de Sant Urbici, amb panets i benedicció del terme; el 8 és festa major a Olvan, el 10 a Guardiola de Berguedà (Sant Llorenç), el 15 a.

Vallcebre i Gósol, on es balla el Ball de les Cosses. Aquest mateix dia, a Casserres una processó molt vella passeja la Mare de Déu de l'Antiguitat. El diumenge sobre sant Roc (16 agost) a Gironella, amb motiu de la festa major, dansen el Ball de l'Almorratxa.

Acaben el mes les festes majors de la Valldan, el dia 24, i les d'Avià i Borredà. Durant aquest mes també es celebren les Nits Musicals de Guardiola de Berguedà, el Concurs Internacional de Gossos d'Atura, a Castellar de N'Hug, els Festivals d'Estiu de Teatre, a Berga, i una munió de concerts i actes que converteixen aquest mes en el més dens de l'any.

Amb l'arribada del setembre, les marededéus trobades fan festa, el dia 8, a Queralt, a Falgàs, a Paller (Bagà), a Corbera, a Gresolet (Saldes), etc. El primer diumenge és la festa major de Montmajor.

Tardor

Amb els colors de la tardor, el tercer diumenge de setembre és festa major a l'Ametlla de Merola (Puig-reig), durant la qual es dansa un Ball de Nans i Cascavells. A Berga, el tercer dissabte de setembre ocupa el Vall la fira ramadera de Santa Tecla, que data del 1885. El diumenge anterior a sant Miquel de setembre (dia 29), és festa a Espinalbet (Castellar del Riu), i a l'era de Can Piquer es dansa el Ball de la Coca.

El primer diumenge d'octubre hi ha aplec a la capella del Remei, de Cal Castanyer (Avià); a la Pobla de Lillet és la festa major del Roser i a Berga se celebra el Concurs de Boletaires. En aquesta època els bolets són els reis de la cuina, i hom en pot assaborir en restaurants, fondes i cases de menjar, des de la típica botifarra amb bólets fins a l'exquisit llenguado amb llenegues guisat per mans expertes i delicades.

A Gósol, el 31 d'octubre s'inicien les Fires de Tardor de l'Alt Berguedà, que continuen amb Guardiola de Berguedà (1 de novembre), Bagà, el dia 2, i la Pobla de Lillet, el 3. El dia 11, sant Martí, és festa a Puig-reig i el 30 festa major a Sagàs (que a partir de l'any 1980 celebra, el tercer diumenge de maig, la Caminada Popular-Ruta del romànic).

Santa Eulàlia, patrona de Berga, se celebra el dia 10 de desembre. En aquest temps, en els pobles on n'hi ha tradició, ja s'assagen els Pastorets.

HIVERN

A Avià es convoca un Concurs de Pessebres en Miniatura, i a Bagà i Sant Julià de Cerdanyola, el capvespre del 24 de desembre, s'encenen les ancestrals faies, en la festa de la Fia-Faia. El ressopó de la nit de Nadal té com a plat genuí i acolorit l'all-i-oli de codony. El dinar de l'endemà té com a plat essencial el blat de moro escairat, de gust fort i consistent. I al

vespre, la representació dels Pastorets, un exemple dels quals poden ser, després de més de cent anys de representació, els de l'Ametlla de Merola (actualment *La Flor de Nadal*) i els de Berga (amb *El Bressol de Jesús*).

Després de l'arribada dels Reis, havent anat a la Fira de Montclar, al pla de l'Alzina, passem al 17 de gener, sant Antoni Abat, molt celebrat a Puig-reig, a Figols Vell i Gironella.

El segon diumenge de febrer, a Bagà, hi ha la Festa de l'Arros, en commemoració del pre-carnestolenc i antic àpat dels pobres, durant la qual l'Esbart Cadi dansa el Ball Cerdà de Bagà. A Olvan també hi ha àpat, el dia 20, festa de sant Sebastià.

El 14 de febrer, a Viver i Serrateix hom va a la processó dels Sants Màrtirs. Al Berguedà, malgrat la multiplicitat de rituals que fins abans de la guerra s'havien mantingut per Carnestoltes, actualment, no se celebra cap Carnaval amb pes de tradició.

Amb la crema de Sant Josep, s'arriba a la fira industrial de Gironella, que els últims anys ha agafat una empenta que contrasta amb la decadència que ha sofert la de la Puríssima.

Nota. Hi ha també, al Berguedà, nombrosos pobles que celebren un mercat setmanal. Deixant de banda el de Berga, concedit per Carles V el 1538, el més important és el de Montmajor, que es fa, des del 1929, el dimecres, fonamentalment dedicat a la pagesia.

A les portes de l'estiu la Patum s'ensenyoreix de Berga mentre el so del tabal s'escampa muntanyes enllà per anunciar el Corpus. Els Turcs i Cavallats, les Mases, les Guites, l'Aliga, els Nans Vells, els Gegants, els Nans Nous, els Plens i el Tirabol, tots fan salts i dansen.